

EXTRA!

NAUJIENOS

Už telegramų teisingumą redakcija negalvoja. Karėje kiekviena pusė dažnai primestuoja. Kas mums išrodo teisingą, o kas ne, tą pasakome karės apžvalgoj du ar tris syk savaitėje.

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

LITHUANIAN LITHUVIUI DIENRAŠTIS AMERIKOJE

Vol. I

KAINA, 3c.

Chicago, Ill., Subata, Rugsėjo-September 19, 1914.

PRICE, 3c.

No. 66

Entered as Second-Class Matter March 7, 1914, at the Post Office at Chicago, Ill., under the Act of March 3, 1879.

MUSIS FRANCIJOJ DA SIAUCIA Skerdynes baises; nei viena puse nepergalejo

Suvalkams kaizeris paskyre gubernatoriu

Vokiečių generolai komanduoja Austrijos armija

Rusai bombarduoja Przemyslio tvirtovę

Austrija taikyties dar nenori

KAIZERIS PASKYRĖ SUVALKAMS GUBERNATORIŲ.

BERLINAS, per Rotterdamą, Sept. 17, per Londoną Sept. 18. — Suvalkų gubernijos ir kitų aplinkinių vietų, kurias užėmė vokiečiai, gubernatoriu Vokietijos valdžia paskyrė grafą von Merveldtą.

Generalui von Hindenbergui, kurs sumušė rusus, Karaliaučiaus universitetas suteikė daktaro laipsnius iš visų keturių skyrių — filosofijos, teologijos, teisų ir medicinos.

RUSAI NEBELEIDŽIA TOLIAUS VOKIEČIŲ.

PETERBURGAS, Sept. 18. — Generalio štabo vyriausiasis generolas šiandien apskelbė, kad Lietuvoje rugsėjo 17 d. Rennenkampfo armija visai sustabdė vokiečių užpuolantį ėjimą. Kaikuriose vietose vokiečiai net jau traukiasi atgal į naujas pozicijas.

Austrijoj rusai ir toliau eina ant prieš, ir artinasi prie Przemyslio tvirtovės.

RUSAI VEJA ASTRUS.

LONDONAS, Sept. 18. — Iš Peterburgo atėjusios žinios sako, kad rusai ir toliau eina pasakui besitraukiančių austrų, ir keliose vietose sumušę jų reargardą.

Iš Rymo telegrama sako, kad rusų armija Galicijoje bus palikta čia, kad užbaigtų, ką pradėjusi, o svarbiausia rusų ar-

mija eisianti Lenkijon. Lenkijoj rusai turėsią armiją, susidedančią iš trijų milijonų karių.

Spalių mėnesyje dar du milijonai karių prie tos armijos prisidėsia.

Ant Prusų Lietuvos dabar eina apie pusė milijono rusų. Ant Prusų rubežiaus rusai, sako, dabar tik ginasi.

(Visa ši telegrama yra abejotina, nes joj visai neminima, iš kur žinios yra semtos.)

AUSTRIJA SAKO, KAD DAR NEPRASANTI TAIKOS.

VIENNA, Sept. 18. — Austrijos valdžia šiandien oficialiai užreiškė, kad ji jokiu žingsniu prie taikos nedariusi. Paskal lai apie tai, buk Austrija jau nori taikyties, yra neteisingi.

Austrijos valdžia savo užreiškime sako, kad Austrija kariaus iki paskutiniųjų.

VOKIEČIŲ GENEROLAI PASIEMĖ KOMANDUOTI AUSTRIJOS ARMIJĄ.

VIENNA, Sept. 18. — Oficialiai paskelbta, kad vokiečių augstieji generolai dabar komanduos Austrijos armijomis išvien su didžiuoju kunigaikščiu Francu Fridrichu. Pagal jų nurodymų, dabar eina didelis mušis ant visos linijos prie Sano upės į vakarus nuo Lvovo.

Rusai norėjo paimti šturmu apginklią liniją nuo Przemyslilio iki Jaroslavu, bet jiems nepasisekė. Austrai laikosi ap-

Photos copyright, 1914, by American Press Association. Anglų narsės, kurios dabar dirba ant Europos karės lauko.

sigynimo linijos, kurią jiems nuskyrė vokiečių generolai.

RUSAI BOMBARDUOJA PRZEMYSLIO TVIRTOVĖ

VIENNA, per Rymą, Sept. 18. — Rusų armijos, kurias veda generolai Ružskis ir Brusilovas, šiandien smarkiai užpuola austrų centrą, kurs laikosi nuo Jaroslavo iki Przemyslilio.

Svarbiausias užpuolimo punktas yra penki Przemyslio tvirtovės fortai, kurie gina Sano upę.

Sako, kad rusams pasisekė užimti dalį Przemyslilio apginklių vietų į pietus nuo miesto, bet jie negalėjo nieko padaryti svarbiems fortams.

Visos Austrijos armijos dabar yra susivienijusios. Dešinysis austrų sparnas po generolo Boroevio komanda yra užėmęs liniją nuo Drohobyžo iki Čirovui, ir iš čia turi gerą kelią pasitraukimui, jeigu rusai prispirty.

Kairysis austrų sparnas po gen. Danklio ir kunigaikščio Franco Fridricho komanda yra užėmęs liniją nuo Rusijos rubežiaus ant Vislos upės iki Jaroslavu, kur susiduria su centro armija po komanta generolo Auffenbergo.

Mušis tęsiasi visur, ir karės ministerija užreiškia, kad austrai niekur nebuvo priversti bėgti.

Austrijos armijos turi savo valdžio geležinkelio liniją einančią į Krakovą, ir, jeigu reikėtų, armijoms būtų lengva

pasitraukti gerą tvarką prie Krakovo.

Ekonominis Austrijos padėjimas eina blogyn. Visai nebėra pinigų. Beveik visi bizniai uždaryti. Iš Vengrijos atėina žinios, kad ten žmonės kelia maištą, protestuodami prieš karę.

BERLINAS, per Amsterdamą, Sept. 19. — Oficialiai užreikšta, kad vokiečių armijai Francijoj siunčiama daugias pagelbos.

Prusuose vokiečiams gerai sekasi.

LONDONAS, Sept. 19. — Iš Paryžiaus laikraščiui Daily Telegraph atėjo pranešimas, buk vokiečių pulkas su generolu buvo apsuptas miškuose netoli Chareau Thierry, 35 mylios į pietus ir vakarus nuo Reimso.

PETERBURGAS, Sept. 17. — Sunaikinto vokiečių laivo Magdeburgo kapitonas alvežtas į Peterburgą, kaipo karės nelaisvis, atsisakė pasakyti savo pavardę ir užreiškė: "Aš esu nevertas nešioti uniformos. Aš prasikaltau prieš savo tėvynę."

PARYŽIUS, Sept. 17. — Francuzai stebis, kad taip pilnai yra viskuo aprupinta anglų armija, ypač jiems stebėtina, kad anglų generalis štabas turi šimtą rašomųjų mašinėlių.

Baisesnio mušio dar nebuvo

Vokiečių armotos gerai užslėptos

Pripažinta, kad Maubeuge tvirtovę paėme vokiečiai

EINA KRUVINIAUSIAS MŪŠIS

PARYŽIUS, Sept. 18. — Penktą dieną tęsiasi kruviniausias mušis nuo Noyono iki Francijos ir Vokietijos rubežiaus.

Baisesnio mušio dar nebuvo iki šiol.

Prie Aisne upės daugelyje vietų priešingos armijos sugriuvo viena ant kitos ir skerdėsi pasitusiai.

Pasekmė buvo tokia, kad vokiečiai turėjo pasitraukti toliaus bent ant septynių mylių.

Vokiečių armotos yra labai gerai užslėptos, ir francuzai negali rasti iš kur jos šauda. Francuzų aviatorius vienoje vietoje buvo radęs vokiečių armotų užslėptą padėjimą. Pagal aviatoriaus pranešimo francuzai pradėjo šaudyti į nurodytą vietą, ir neužilgo ten vokiečių armotos nutilo. Ar jos nutilo, kad tapo sugadintos, ar nutilo dėl to, kad vokiečiai jas kraustė į kitą vietą, to negalima buvo patirti.

Rugsėjo 15 ir 16 d. vokiečiai smarkiai užpuldinėjo francuzų ir anglų linijas, bet francuzai su angliais jiems nepasidavė. Bent dešimt sykių vokiečiai atakavo talkininkus, bet kiekvieną sykį buvo atmušti su dideliais nuostoliais.

LONDONAS, Sept. 18. — Laikraščio Times korespondentas iš Boulogne patvirtina, kad Maubeuge tvirtovę pasidavė vokiečiams. Apie Maubeuge'o puolimą rašo taip: "Rugsėjo 7 d. 11:30 val. išryto francuzai išbėgė baltą vėliavą an bažnyčios bokšto ir užtriubijo, kad vokiečiai liautųsi šaudę. Vokiečiai bėgi liovėsi šaudę tik 3 val. po piet. Tuo tarpu didelei garni-

zono daliai pasisekė apieisti tvirtovę. Vokiečių pulkai įėjo į tvirtovę 7 val. vakare."

IRVIENA IR KITA PUSĖ TVIRTAI LAIKOSI.

LONDONAS, Sept. 18. — Reužerio agentūros korespondentas iš Paryžiaus praneša, kad Francijos generalis štabas pripažįsta, jog talkininkų padėjimas mušyje už Aisnos upės yra geras, nes talkininkai gerai gali užpuldinėti vokiečius iš priekio.

Laimėti talkininkai daug dar nelaimėja, nes vokiečiai turi baisiai tvirtas pozicijas. Labai gali būti, kad talkininkai iš priešakio nieko vokiečiams nepadarys, ir daugiau gal laimėty, jeigu užpultų iš šono, grąsindami atkirsti vieną dalį vokiečių armijos nuo kitos. Tas padaryti irgi, žinoma, yra labai sunku, nes vokiečių susinesimų linija dabar yra labai tvirta, o prie to jie randasi toliaus ir rytus visai arti Vokietijos rubežiaus, o į šiaurę čia pat jiems Belgija.

Vokiečių tranšeos į šiaurę uno Chalons yra ypač tvirtos. Jos yra daugias kaip trijų pėdų silumo ir prie jų yra gerai intaisytos pailios vietos, apdengtos triobų durimis ir apipiltos žemėmis. Turėdami prieš savim taip gerai apsikasusi prieš talkininkai, žinoma, negali labai greitai eiti pirmyn.

Kad vokiečiai tikisi būti pergalėtojais šiame dideliame mušyje, nurodo gautoji per Kopenhagą iš Berlino telegrama, kuri sako: "Vokiečių padėjimas vakaruose dideliame mušyje yra geras, ypač centre, kur atėjo daug naujos pagelbos. Laukiama, kad mušis greit pasibaigs."

Kares Apžvalga

Kiekvienos kariaujančios šalies valdžia stengiasi kuodaužiausia girties. Ir mažiausia mušį aprašo, kaip didžiausią pergale. Korespondentai iš kiekvienos šalies gali telegrafuoti laikraščiams tik tą, ką da leidžia valdžia, o kiekvienos šalies valdžia daleidžia rašyti tik jos armijos pergales ir narsumą. Jeigu korespondentas ir meluodamas rašo apie kurios šalies pasisekimus, tai tos šalies valdžia ne tik to nedraudžia, bet dar prie to paragina. Iš to išeina, kad laikraščiai gauna prieštaraujančias viena kitai žinias. Kuri teisinga yra žinia, o kuri melaginga, iškarto nieko negalima nuspėti. Tik kada praėina kiek laiko ir ateina daugiau žinių apie tą patį dalyką, galima jau numanyti, kame yra daugias teisybės. Ir tai tik galima numanyti, bet nežinoti, kad taip jau tikrai yra. Visą teisybę apie karę turbut galėsime sužinoti tik tai kada, kada jau bus po karės.

Šitą reikia nuolat turėti omenėje dienraščio skaitytojams. "Naujienuos," paduodamos ateinančias iš Europos telegramas apie karę, visuomet stengiasi taip jas paduoti, kad skaitytojai žinotų viską svarbiausią, kas yra pranešta. Kada tik yra prieštaraujančios žinios iš vienos ir kitos pusės, visuomet yra paduodama ir kitos pusės pranešimai. Kaikurie laikraščiai, užsidege kokiu nors "patriotizmu," nesistenčia būti bešališkais, ir paduoda tik vienos pusės pranešimus. Kiti vėl, nors ir paduoda kitos pusės pranešimus, bet jiems niekad netiki, ir liepia taipgi netikėti savo skaitytojams. Toks laikraščių elgimasis yra didžiai peiktinas. Laikraštis turi žmonėms paduoti, jeigu tik gali, kaip tikrai dalykai stovi, o ne taip, kaip laikraščiu daleidžia nors patriotizmo norėtus.

Kaikurie mūsų laikraščiai daugiausia įsitikėjo rusų valdžios pranešimams ir visieji pranešimams iš Peterburgo arba Petrogrado. Tuo tarpu visa Amerikos spauda yra senai pastebėjus, kad rusų valdžios pranešimai ir kiti pranešimai iš Peterburgo mažiausia duoda supratimo, kaip tikrai dalykai stovi, ir yra pilni nepamatuotų, tuščių pasigyrimų. Visur tas pats, kaip ir japonų karės pradžioje: — "šapkami zakidajem!" (kepurėmis užmėtysim), o faktų kaip ir nėra.

Pagal rusų pranešimą — rusai buvo jau užėmę ir Karaliaučiu, ir buvo atsidurę nel prie Dansko, ir visai nebuvo vokiečių sumušti, o tikėtai atstumti. Gal but ir galima būtų tikėti tam, jeigu nebutų tikrai žinoma, jog pereito mėnesio pabaigoje jie buvo baisiai sumušti Mozurijoje prie Tanenbergo ir buvo nuyti nuo Insterburgo.

Dabar prie Lyko rusai ant ru syk buvo baisiai sumušti, ir kelios dešimtys tukstančių jų buvo vėl suimta nelaisvėn. Taip buvo pranešta iš Berli no. Iš Peterburgo apie tai pasakyta tik tiek, kad Renekampfo armija yra sunkiam padėjime, ir jai siunčiamas yra pagalbos. Maždaug tokias pat žodžias iš Peterburgo buvo prisipažinta ir prie pirmojo rusų nepasisekimo, kada 70,000 rusų pateko nelaisvėn.

Paskutinė žinia apie Prusus iš Berli no sakė, kad Suvalkai yra vokiečių valdžioj. Jokie patvirtinimo tos žinios dar neatėjo. Paskutinė žinia iš Peterburgo vakar buvo, kad "caras pamokines vokiečius." Ką tas reiškia, negalima suprasti.

Spėti galima visaip. Vienok labai galima abejoti, kad iš Peterburgo eitų toks neaiškus pranešimas apie kokią nors svarbią pergalę. Jeigu rusams nors kiek daugiau pasiseka, tai iš Peterburgo visuomet eina kuoaškiešiai aprašymai, kaip neprietelius buvo sutrupintas, sudaužytas, kaip dēgo, viską palikdamas, ir t. t. Dabar to nėra. Todel kol kas galima abejoti, ar išikro buvo koks nors "pamokinimas." Galima tik daleisti, kad dar jis bus, jeigu kam rupi tokiu daleidimu nuraminti širdj.

Yra kalbama, kad Vokietija dabar permainsianti savo planą. Iki šiol ji užpuldinėjo ant Francijos, o gynėsi nuo Rusijos. Sako, kad dabar darysianti atžagariai: užpulsianti ant Rusijos, o pradėsianti apsigynimo taktiką prieš Franciją. Kaikurie dalykai parodo, kad taip išlikro gali buti. Buvo, leiskim, pranešimų, kad Prusuose vokiečių armija yra didžiai sustiprinta, tad ten esą jau ne mažias kaip dvylika armijos korpusų vietoj buvusiu triju. Iš antros pusės, Francijoje vokiečių armija jau stovi apsigynimo pozicijoje, ir nežinia ar mano beėti prie Paryžiaus.

Vokietija gal but dabar suprato, kad visvien Elzas ir Lotaringija turės Francijai atiduoti. Jeigu taip, tai nēr ko vokiečiams daugiau Francijoje daryti, lieka tik ginti savo rubežius ir eiti prieš Rusiją, kad gal but atkariavus Lenkiją. Vokietija tada nors ką laimėtų, o jeigu ir nelaimėtų, tai jai visgi svarbiau yra neatiduoti Rusijai Poznaniaus ir Prusų Lietuvos, negu Elzas-Lotaringijos Francijai. Tai ypač svarbu yra pačiam kaizeriui, kurio visą galybę yra Prusuose. Prusų karalystei priguli Poznanius ir Prusų Lietuva, ir jeigu tą pasiimtų Rusija, tai kaizerio interkmė Vokietijoje labai sumažėtų. Elzas-Lotaringija-gi priguli visai Vokietijai, o ne Prusams, ir todėl jos netekimas kaizeriui nėra taip pavojingas.

Kad Vokietija mano eiti dabar ant Rusijos, gali iš dalies liudyti ir paskutinis pranešimas iš Austrijos, kad Austrijos kariumene vadovauti dabar pasiehmė vokiečių generolai.

Iš viso, ką žinome apie atsitikimus Austrijoje, galima spręsti, kad Austrijos kariumene yra nebloga, tik generolai netikę. Nežinurint, kad taip ja mušė visą laiką rusai, sprendžiant pagal pranešimų iš Peterburgo, ji visgi tebėra čiela, ir kad dabar sako esanti susispiesusi prie Przemyslio tvirtovės. Jeigu vokiečių generolai, dabar pasiehmę ja vadovauti, turės gerus planus, tai gal rusai toliaus taip smarkiai jos nebebus.

Przemyslio tvirtovės austrai gal but labai smarkiai negins, ir trauksis toliaus prie Krakowo. Yra nurodymų, kad viskas esą jau prirengta pasitraukimui prie Krakowo.

Karę padarė airiams tą, kad Anglijos lordai be ginčy dabar jau pripažino jiems autonomiją. Po Airijos "home rule" biliu pasirašė jau ir karalius Jurgis.

Piltsburgo fabrikantai tikisi atgauti su didžiais procentais tą milioną dolerių, kurį jie sudėjo užvedimui pirkdybos su pietais Amerika.

1-FRENCH REINFORCEMENTS ON WAY TO FRONT—2-ENGLISH SOLDIERS PLAYING FOOTBALL AT OSTEND, BELGIAN SOLDIER WATCHING—PHOTO © 1914 BY AMERICAN PRESS ASSOCIATION

Viršuje: francuzų kareiviai važiuoja su amunicija prie savo pulko. Apačioje: Anglų kareiviai Ostende lošia football.

Tautines Šamones Išsivystymas

Aleksandras Amalas.

Dar tik pradžioje Lietuvos tautiško atgijimo jau pačio tautos gyvenimo aplinkybės pastatė prieš mus klausimą, kas tai yra tauta ir kaip apibrėžti tautišumą, tai yra, kokios yra žymės, iš kurių galima būtų atskirti ypatą vienos tautos nuo kitos.

Daug buvo apie tai rašyta, daug ginčy išskildavo del šio klausimo tarp mūsų jaunų tauties veikėjų, vienok dar iki šiol nesalėta padaryti nei vieno bent kiek konkretiškesnio išvedimo.

Tuo tarpu lietuviams yra ytin svarbu išsiaiškinti paskutinį klausimą. Klausimas, kas tai tautišumas, yra labai opus mums del daugelio priežasčių. "Ar buvo mūsų tautos sunumis tokie garbys vyrai, kaip Kosciuska, Mickėvicius, Kraševskis ir daugelis kitų?" tankia mes klausime savęs. Ar galima priimti pasivadavinimą lietuviams nuo Sienkevičiaus, Radzevičiūtės ir kitų?

Be gero supratimo žodžio "tautišumas" reikšmės, mes jį viską negalime atsakyti. Kaip tankiai lietuviams tenka susidurti su nacionaliu antagonizmu Didžiojoje ir Mažojoje Lietuvoje, Amerikoje ir kitur. O jeigu prie to priimsime atidėn dar ką tik gimusį svarbų reikalą nustatyti autonomiškos Lietuvos rubežius, tai mes dar aiškiaus pamatysime visą keblumą, j kurį patenkame, neturėdami tautiško definicijos.

Apskritai šioj valandoj, kada patriotišku instinktu plėtojimos pasiekė savo augščiausio laipsnio, ir visiems yr indomu viskas, kas risasi su tautiškoju klausimu.

Mes perskaitome nuomonės apie karės priežastis daugelio žymiu mastytoju, ir vienok kiekviename rašelyje nežinurint jai, prie kokio lagerio rašytojas priguli, mes daugiau

ar mažiau patriotiškas tendencijas. Tik straipsnis, butent Kautskio straipsnis, ilges "Naujienu" 60-me numeryje, nepadarė man tokio įspūdžio, kaip kiti. Jame aš nemačiau nei nacionališko ir nei šėšelio noro teisinti Vokietiją. Vien šalą svarstymą dalyku, reikalaujančių umaus atsakymo, radau tame jō straipsnyje.

Bene žingeidžiausiu dalyku tautiško klausimo studijavime (tai ir bus tas sunkumas apibrėžti žodj "tautišumas," nežinurint jai, kad tautines dvasias apsiereiskimus mes jaučiame politikoje, istorijoje ir ypatingai šioje tauty karėje.

Iki šio laiko ir pas kitas tautas, kur-tai toliaus nužengusias moksle už lietuvius, dar nėra pilno to supratimo apibrėžimo, kuris užganėdintų visus reikalavimus, o tuo tarpu apibrėžimų (definicijų) yra taip daug.

Kiek arčiaus paanalizavus, visuomet pasirodo, kad tos ar kitos atskiros nacionalio individuališko žymės, kaip tai, kalba, tikėjimas, rasės kilmė, teritorija, žinoma istoriškai praėitis, ir budas ir kitos ir nei sąmata ar kombinacija tų žymiu neduoda išlaikancio kritikos vaizdo, kuo galų gale formuojasi nacionalės vienutės pajautimas kokioje nors tautoje.

Naujausių autorių apibrėžimai ištikrųj yra mažai kuo teisingesni už tuos, kurie buvo sugalvoti italo Mancini arba vengro Keleti.

Pirmas savo žinomoje įžengiamojoje lekcijoje, kuri buvo perskaityta Turine 1851 metais, parodė išisą eilę ženklų, kurie charakterizuoja tautinį individuališumą. Bet ir jis priėjo prie išvedimo, kad tų žymiu neužtenka ir kad nacionalizmo susitvėrimui net ir

ten kur jau randasi visi sudedami elementai reikia dar "nacionalio pajautimo gyvos dvasios." Čia turiu pastebėti, jog ir M. Meaterlinckas savo antrame laiške, tilpusiam "Chicago Daily Tribune," kalbėdamas apie nacionališumą, pasako maždaug taip: — Tautos daugiausia skiriasi viena nuo kitos savo kultūra ir savo ypatinga tautiška šamone. Tautiškas susipratimas pas vienus buna kėnksmingas, o pas kitus naudingas progresui. Be saikos išsiplėtojęs geismas, gludintis kiekviename vokietyje, "Deutschland ueber alles," kuris yra vienas iš elementu, sudedančių vokiškąją tautišką šamone, ir pagimdmė, sako, tą baisią karę.

Be grįžkime atgal. Antras iš seniausių tautiško klausimo tyrinėtoju Kleli sako, kad tautiškas yra "jausmas analogiškas tikybiniam, j kurj daro intekmę prigulėjimas prie tam tikro žmonių tarpo, gimimas ar kilimas, rasės charakteris ir viskas, kas nuo to pridera. Tas jausmas apsiereiskia su kalbos pagalba panašiai, kaip tikėjimas apsiereiskia dogmatuose ir ceremonijose."

Nuo panašios liekanos, nepasiduodancios konkrečiam apibudinimui nėra laisvas nei vienas tautiško apibrėžimas net ir pas tuos rašytojus, kurie stengiasi prašalinti iš jų primastytų formulu viską, kas jiems rodėsi galėjo buti neracionaliu.

Labai gali buti, kad didžiausias žodžio "tautiškas" analizavimo sunkumas gludi pačiame tautiškojo jausmo neaiškume, kuriuo jis išiskiria nuo kitų istoriškojo judėjimo faktorių.

Tautiškas bruzdėjimas gimsta tik ten, kur susiduria mažiausia dvi tautos, bet jo nėra, kur gyvena žmonės vienos ir tos pačios kilmės. Teisingiau sakant, jo nebutų tik ten, kur akyvaizdoje nebutų kitos tautos, nes nėra, bent kultūrinio pasaulio ribose, valstybių su pilnai vienokiais nacionaliu

žvilgsniu gyventojais. Mes dar galime daleisti tokias hipotezes, kaip pavyzdžiui, kad žmonija su ekstazu atsiduotų religijos klausimams net ir tada, kada ant viso žemės skritulio butų tik vienas tikėjimas, ir jeigu dar prie to nebutų jokio religijinio antagonizmo. Galima įsivaizdinti ir antrą hipotezę, kad žmonija stengtųsi pagerinti savo ekonominį padėjimą, kada visuomenė nesiskirstytų į draugijines grupes. Bet negalime joku budu įsivaizdinti tautinio judėjimo, jeigu žmonija nesiskirstytų į nacionalines grupes, bet susidėtu iš vienos ir tos pačios tautos sąnarių.

Tuo budu pasirodo, kad tikrasai tautinio individualizmo branduolis randasi ne tik apibrėžiančiose nacionališko žymėse, kaip pavyzdžiui, kalboje, tikėjime, istoriškaj praėityje ir tt., bet dar ir sąmatoj jausmų, kurie iškyla akyvaizdoj kitos.

Reakcija prieš svetimtaučius prasidėjo prie išsivystimo savo tautos šamones. Tuo tarpu matome, kad prie toku tautinių kombinacijų istorijoje įvairumo ypatingai šitas nacionalio jausmo elementas yra kebliausiu pilnai apibrėžti.

Prelekcijos ir debatai apie tautinį klausimą užėmė bene daugiausia laiko ir antrame Vokietijos sociologu susivažiavime, kurs buvo Tubenge perreitas, 1913 m. ir jis neisaiškino nacionališko šamones gyvos, bet tos Vokietijos mokslinukų diskusijos daug davė medžiagos gelbstancios suprasti, kaip atsirado nacionališkas.

Prieš paminėjant apie to susivažiavimo darbus, aš pasistengsiu duoti supratimą, kokios buvo nuomonės apie tautiškos šamones išsivystimą dar prieš suvažiavimą.

Indomiausie darbai apie šį klausimą, kiek man teko patirti, bene bus knygos: P. Barto "Apie nacionališumą jo sociologiškoje reikšmėje," P. Michelo "Apie istorišką tėvynės supratimo išsiplėtoją" ir F. Openheimerio "Apie rasių filozofiją istorijoje."

Apie Openheimerio knygą aš pranešiu "Naujienuose" kiek vėliaus, nes jis gyvildena tautiško klausimą kitu žvilgsniu, butent, rasių lygybės žvilgsniu. Antra-gi tai knyga polemiško charakterio ir apie ją verta plačiaus pakalbėti.

Bartas ir jo pasekėjai tvirtina, kad primitivėms tautom nacionalio jausmo pradžia davė pajautimas prigulėjimo prie tam tikros gentkartės. Ilgainiui, atsiradus privatinėi nuosavybei ir pasidalinimui j luumus, iškilo ir supratimas prigulėjimo ir prie tam tikros kultūros, ir prie tam tikros valstybės, ir prie tam tikro tikėjimo. Tada tikėjimas dar yra žymė, kuria galima atskirti vieną tautą nuo kitos. Kiekvienos tautos liaudis turi savo dievus, ir bekariaudama su kitomis tautomis, kariauna išvien ir su savo priešų dievais. Savotiška kultūra irgi svarbi žymė. Taip, graikai ir romėnai vadino barbarais kitus, kurie neturėjo tokios, kaip jų kultūros. Supratimo apie žmoniškumą tada dar nėra.

Platonas skaito kovą tarp graiku ir barbaru naturale, ir vadina ją kare. Bet kovą tarp tautu hellenu kilmės priskaito prie nenaturalės, ir vadina ją skerdynėmis. Aristoteles mano, kad hellenai yra sutverti tam, kad pavergtų sau barbarus. Azijos gyventojus jis

Atsišaukimas in Darbininkus!

Draugai! Darbininkai!
Raudonomis gaisrų pašvaistėmis pasruvęs Europos dangus, raudoni perkuniję debesiai dengia dar raudonesnę žemę užlietą jurėmis kraujo žustančių milijonų žmonių. Tartum visas senasai svietas būtų staigu pasiušęs, iš proto išėjęs, beturįs tik vieną nenumalšinamą troškimą: mušti, žudyti, naikinti!
Žudo ir žusta — kas? Ponai? Viešpaciai? — Ne: darbo žmonės. O už ką — už turtus? už lobius? Kad darbininkai jokių lobijų neturi! Ne, jie mušasi, jie — vienos šalies darbininkai žudo ir skerdžia kitos, nieku jiems nenuskaltusios šalies, darbininkus už turtus savo ponų, savo išnaudotojų! Jie, tie išnaudojamieji, spaudžiamieji ir skriaudžiamieji darbo žmonių milijonai žudosi, naikina kitus kitą už tai, kad jų skriaudėjai, jų išnaudotojai — ponai kapitalistai galėtų dar labiau juos išnaudoti, iš jų kraujo didesnius sau lobius krauti!

Žmonės, darbininkai! Pagalvokime! Visuotinai Europos šalių gaisras duoda mums didelę pamoką. Pasimokinkime! Susipras-kime!

Mes, darbo žmonės, visose šalyse — Euro-poje, Amerikoje ir aplink visą žemės skritu-lį — esame tie, kurie savo kruvinu prakaitu vi-sus žemės turtus pagaminame. Mes juos pa-gaminame, bet sau nieko neturime: visa-ką atima iš mus tie, kur nieko neveikia — ponai, kapitalistai. O atimti jie gali delto, kad jie savo rankose užgrobę turi visus išdirbutes šaltinius ir darbo įrankius — mašinas, fabri-kus, kasyklas, geležinkelius ir t.t. Darbinin-kams jie numeta tik mažytę dalelę jų uždar-bio, tik tiek, kad jie galėtų kiauliškaai gyven-dami badu nepasitipti!

Bet kapitalistas niekad nesotus. Juo daugiau jis turi, juo daugiau nori. Permaža jam namie plėšti, jis užsigėdžia svetur plėšti, o kad geruoji negali, jis sukelia karę. Po-nai kapitalistai patįs karėn neina, bet jie siun-čia savo alinamuosius darbininkus kariauti — girdi: už tėvynę!

Stai iš kur karės pareina! Vienos šalies žmonės darbininkai skerdžia kitos šalies darbininkus ne „už tėvynę“, ne už ką kita, tik už

ponų kapitalistų pelną. Ponai tik moka taip apdumti akis darbo žmonėms „patrijotizmu“, kad tie vis dar manosi einą „kariauti už tė-vynę!“

Darbininkai! Karės ir visos žmonijos kancijos, visokios skriaudos pasiliaus tik nu-griovus tą nežmonišką šios dienos tvarką — kapitalizmą, kurs visas tas baisenybes gimdo. Tam turime organizuoties. Turime veikti. Turim veikti politiškai, pilnu savo kaipo darbininkų klesos reikalų supratimu, kad panai-kinus privatiškąją nuosavybę išdirbystės šal-tinių, darbo įrankių ir susinėjimo priemonių, kaip tai fabriky, mašinių, kasyklų, geležinke-lių, telefonų etc. Visi tie dalykai turi pereiti iš atskirų žmonių-kapitalistų nuosavybės į darbo žmonių, į visuomenės nuosavybę, ir iš-naudojami ne kieno-nors pelnui, bet bendrai visų žmonių naudai ir gerovei!

O tai yra Socializmas! Tai socialistų siekinys.

Darbininkai! Darban!
Organizuokimės, rengkime visur, kur ga-galima, viešus susirinkimus, agituokime, mo-kinkimės ir mokinkime savo reikalus pažinti tuos draugus, kurie dar ligišiol tebesnaudžia; aiškinkime jiems darbininkų klesos reikalus — aiškinkime jiems Socializmą! Platinkime juodaugiausia darbininkiškos — socialistiškos literatūros — knygų, laikraščių — tatau geriausi darbininkų žadintojai!

Dabartinė gi Europos karė duoda svar-biausių argumentų prieš kapitalistiskąji vi-suomenės sutvarkymą.

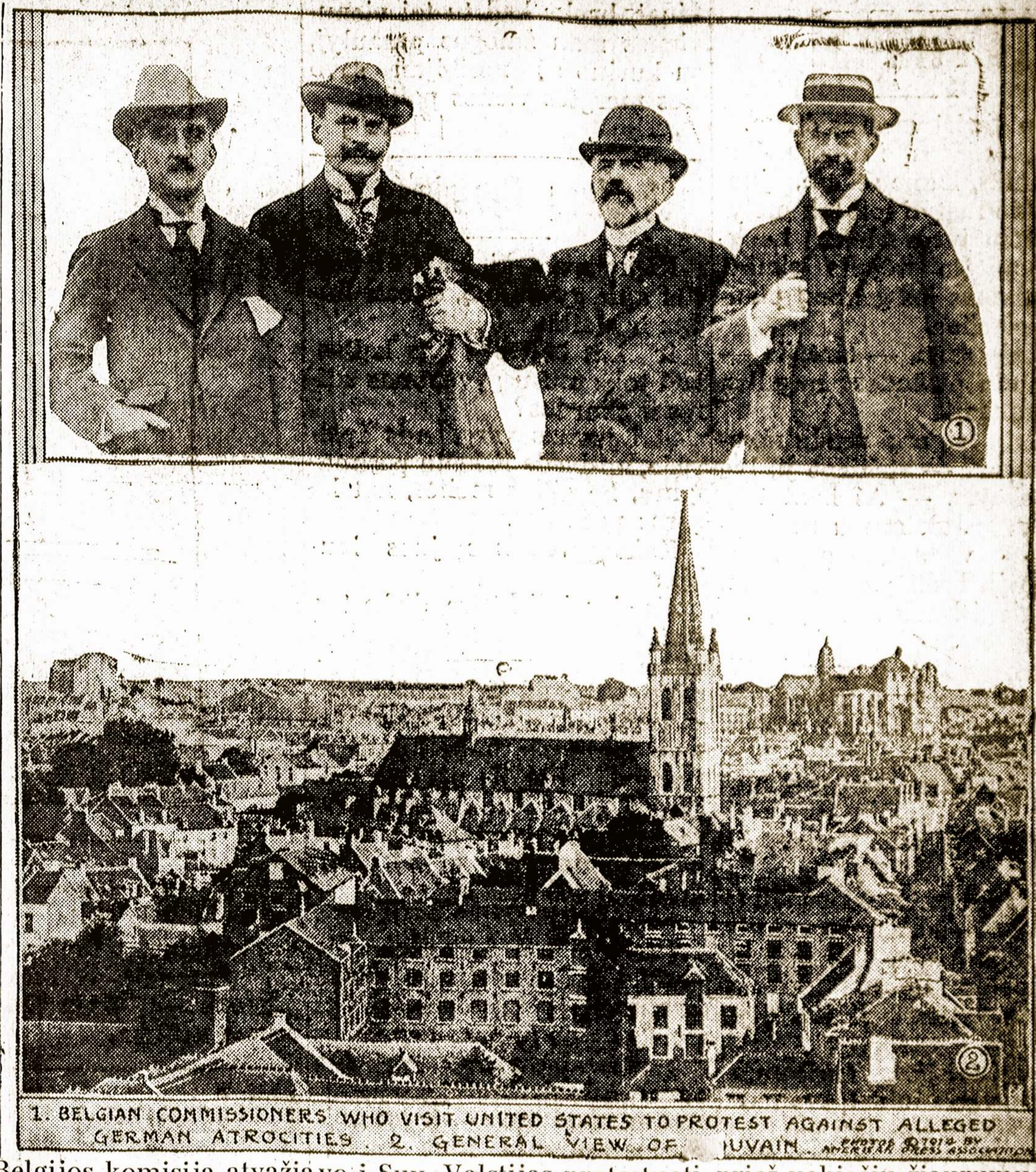
Tatai budėkime ir veikime. Kapitaliz-mas baigia paskutines savo dienas begyventi. Darbininkų klesa turi pasirūpinti, kad jis juo-greičiau prasmegtų nuo žemės paviršiaus!

Tegul to paties kapitalizmo uždegtasai karės pragaras, armotoms griaujant, paskan-dina jį del jo žuvusių nekaltų žmonių kraujo jurėse!

Tegyvuoją viso pasaulio darbininkai!
Tegyvuoją Socializmas!

L.S.S. VIII Rajono Agit. KOMITETAS.

Chicago, Rugs., 1914.

1. BELGIAN COMMISSIONERS WHO VISIT UNITED STATES TO PROTEST AGAINST ALLEGED GERMAN ATROCITIES. 2. GENERAL VIEW OF LOUVAIN.

1. Belgijos komisija atvažiuo į Suv. Valstijas protestuoti prieš vokiečių žiaurumus. Nuo kairės į dešinę: P. Hymans, Henri Carton de Wiart, L. de Sa deleer ir Em. Vandervelde. 2. Louvain'o miestas, kurį sudegino vokiečiai.

bėlės, mandieros, šauniai už-mautos kepurės. Variutei li-ko ankštu mažam namelyi prie Uspenskio gatvės, mažuose dviejuose kambarėliuose, am-žinai žiūrėjusiai į kiemelį su-sienkais krumais alyvu: jai norėjosi į platybę, ant laisvės, kaip paukšteliai, kuris jaučia, kad išaugo jo sparnai.

Gražioji Variutė pradėjo va-karais pranykti ir vieną vaka-rą visiškai pranyko. Ant sta-lo gulėjo jos darbas, kampe ant sienos kabėjo jos pigus drabu-žiai, o Variutės nebuvo ir ne-buvo iš kur jos paimti.

Kraujuje motinos ir dukters buvo koks tai likimo nuospren-dis, slėpėsi užsinuodijimas, pa-stumėjęs jas prie apgavystės, suviliojimo, prie begailestin-gumo su žmogum, kuris kaip pirmiausia — už tą, taip dabar už šią pasirengęs buvo atiduoti savo gyvastį.

Niekas nežinojo kur pasidė-jo Variutė: ir pulkas kareivių nepraėjo tuo pavieto miestu, kurio ligonbutyį tarnavo Mak-ryč, ir į namus pas jį niekas nesivalkiojo — o štai gi.

Makryč ėjo iš proto: rustus, tvirtas žmogus verkė kaip ma-žas kudikis. Jis tai švelniai dėliojo Variutės drabužius, tai pasigerdavo iki sąmonės nusto-jimui, rovė sau plaukus, mušė galvą į sieną, kaip baltojoj karštiligėj. Suires, pamišęs vaikščiodavo gatvėmis mažo miestelio, kur visi žinojo ir jį ir Variutę, išstas valandas už-miršdamas kelią į ligonbutį ir tiktai žinojo akstinuotą kelią į karčiamą...

Jį pašalino iš tarnystės. Jaukus kambarėliai mažo, su trejais langeliais, namelio prie Uspenskio gatvės, dar seneniai, švariai užlaikomi guviomis Va-riutės rankomis, dabar pavirto į kokį tai urvą, kur girtas Mak-ryč mėtėsi kaip žvėris uždary-toje kletkoje. Ant rubežiaus pilnos beprotystės jį sulaukė jo pulko draugas, užbėgęs pas jį atsiveikinti pravažiudamas trukiui į Peterburgą. Jie iš-važiavo abu drauge ir drauge pastoją sargais prie klinikos ligonbučio.

Jų buvo keli: apnuoginti, ap-daužyti, gyvenime nepažinę viens kito, gulėjo jie šalimais, laukdami anatomiškojo peilio.

— Už jusų sveikatą, ponai!

Jie gerė stiklėlį po stiklelio ir su kiekvienu gurkšniu nuo-dų netekdamas paskutinių ki-birkščių sąmonės, netėmijo kad kėjais žvakių galukai, ku-riais jis apšvietė savo klaikią viešpatiją, dalimi baigė degti, dalimi jau sudegė ir užgeso. Prie jų mirgančios šviesos jam rodesi, kad numirėliai juda, kad tie žmonės kalbasi, kas jam visuomet rodesi netiesio-tu. Tada jis klumpančiu lie-žuviu murmėjo: — „Sedėt ra-miai, jus čia ne delto kad kal-bėtis... gert galima, o kalbėtis negalima.“ Ir kas tai jame seniai numirusio stauga atgijo, ir kilo iš sielos dugno. Kniup-damas vaikščiojo netvirtu žingsniu nuo vieno lavono prie kito ir staiga lyg perkuno nu-trėnkta sustojo.

Žiburus užgeso, galiukai žva-kių dagedė tyli puota pasiba-gė. Rusųj liko tylu ir tam-su.

Kada ant rytojaus pasigedo Makryčiaus ir jo nerado nei kamarėlyje su tuščiomis bonko-mis po lova, nei palatose, kur jis turėjo dežuruoti, tai dasi-protėtoje pažūrėti į anatomišką teatrą.

Makryč gulėjo be jausmų ša-le lavono jaunos moteries su maža gymio dėmele ant kairio-jo veido. Sustingusi, šalta, su švelniais, jau mirties paliestais veido bruožais, išbalusi gulėjo Variutė, lyg miegojo, bet ji miegojo tuom amžinu miegu, kuriame palaidojo savą gyve-nimo slapybę.

Vertė K. Baronas.

L. S. S. 22 kuopa ateinančia-me nedėdienyje rugs. 20 d., toj pačioj Meldazio svetainėje vakare, po Chicagos seimeliui, turės vaidinimą. Scenoje sta-tys „Stigriauta Pilj.“ Pradžia 6 val. vakare.

Jakovleva—Lanskaja

Gymio Dėmelė

Makryč buvo rustus ir ne-jaukus žmogus. Ir jo veidas buvo rustus, ir nejaukus buvo jo užsiėmimas. Makryč buvo sargu anatomiško teatro prie kariškojo ligonbučio klinikos: jis saugojo lavonus, skaitė juos savo klientais, savo drau-gais, savo vasalais.

Rodos, žmonių, kurie niekur negali nueiti, nebūtų ko ir sau-goti, — bet Makryčiaus sąžini-ngai pildė savo pareigą. Jis skirstė, dėsiniėjo lavonus, kal-bėjosi su jais, tai liepdamas gulėti ramiai, nedaryti jam jo-kių rūpesčių, tai barė juos, jei-ju jam rodesi, kad jie drįsta į-simaišyti į jo paliepiamus. Su-prantama, jis gerė... Gerė jįsai apsvarstęs, apsimąstęs, lyg kokį darbą dirbo, ir kuo dau-giau gerė, tuo darėsi rimtesnis, nejauknesnis, rustesnis... Kada jam „užėdavo“, jis šalindavo-si gyvųjų ir eidavo prie lavō-ny.

Tai buvo jau senis, su žilais, nudribusiais antakiais, su vei-du, lyg samanomis apdengtu, nepaslanukus, rusčios išvaizdos, meškos pasijudinimais ir gai-lestinga širdžia.

Vienok buvo laikas, kuomet Makryč grojo ant armonikos, dainavo dainas, vedė sutarti-nes dainas. Senai tas buvo, bet gi buvo. Šiltos vasaros na-ktis, šviesios aušrinės, mergai-čių glamonėjimai... Makryč vi-są tą žinojo. Dabar jis tą už-miršo, dabar jam ne tas rupi, jis beveik susitaikė su gailiais likučiais jo senatvės, — bet iš-mesti iš gyvenimo tikrybės ne-galima nei šviesių, nei tamsių

faktu, sykj jie jau užėmė vietą gyvenime.

Tuose tolymuose laikuose Makryč buvo tarnas jauno gražaus ulanų rotmistro Čin-gujevskio pulko. Tuojaus po rusų-turkų karės, rotmistras gavęs neaprubėžiuotą paliuo-savimą, išvažiavo su savo tar-nu pasiviešėti į savo namus, į dvarą, į tyrumus, gamtos prie-globstin.

Atvažiavimas dviejų „pulki-nių.“ o prie to tiesiog nuo karės lauko, buvo didelis atsitikimas (ikiam, vienodam sodžiaus gy-venime. Blizgančios kareiviškos mandieros, gražūs daiktai linksmi anekdotai, indomų pasakojimai apie pergales ir nuveikimus — visas tas susukė ne vieną lengvatikę galvą. Pa-sivaikščiojimai miške, pasiva-žinėjimai valtele upėje, jodi-nėjimai — ponas su panelėmis, tarnas — grybavimai ir uogų rinkimai — su kambarinė-mis... dalykas pasibaigė dve-jom vestuvėm: rotmistras su-griebė turtingą ipėdinę, nusi-mė mandierą, kuri savo užda-vinį jau atliko ir su bankiniais bilietais kišeniuje išdumė už-rubežin, apkeisti juos ant lo-ro ir nostro.

Tarnas tapo jaunikiu kam-barinės Variutės, lipšnios bru-netės, ką tik baigusios Mask-voje mokslų p-ijos Abraiilienės mādų dirbtuvėje.

Variutė buvo linksmu, gyvu, iš prigimimo koketuojančiu tvariniu. Mādų dirbtuvėje už-baigė jos apšvietimą, išvystė jos skoni, mokėjimą prisesti kaspiną, supinti plaukus, nusi-šypsoti, laiku susiraukti.

Makryč isimylėjo kaip koks naujokas, o jis jau buvo tris-dešimt metų amžiaus.

— Ir kaip aš tokį sutvėrimė-

lį apkabinsiu? — mąstė jis rengdamasis į gobtuves. — Ją suslamžys, suspausi, kaip gė-lele.

Deja, gėlelė pasirodė jau su-glamžyta buvusi.

Už metų Variutė palikusi Ma-krėčiui mažutėlę mergaitę, tapgi Variute, išėjo su kariš-kuoju feldšeriu kokio tai, pro jų miestą praėjusio pulko. Ma-krėč ką-tik ne sutraiskė sau galvos... Nuo savyžudystės jį išgelbėjo degtinė, nuo degtinės jį išgelbėjo mažutė Variute, kurią reikėjo saugoti, žaisti su ja.

Mergaitė išaugo gera, išlepin-ta, linksma. Makryč negalė-jo atsidžiaugti, negalėjo atsi-žiūrėti į savo turtą. Jis buvo beveik laimingas...

Sešiolikos metų gyva, gabi, linksma — Variutė buvo gyvas paveikslas savo motinos, tokia-pat puiki ir graži gėlelė, kaip toji Variutė, kuri del jų abie-jų jau senai mirė. Tiek ir skirtumo, kad tosios gymio dė-melė buvo ant dešiniojo veido, o šitos — ant kairiojo.

Laimingu gimė tas Makryč; jam pavydėjo, pas jį rasdavosi pinigai, vieta buvo pelninga, rami — jis buvo sargu miesto ligonbučio. Į mažą namelį Variutė įnešė džiaugsmą, links-mumą, juoką, ir dviejuose kambarėliuose su trimis lange-liais į gatvę, su gėlelėmis už-baltų megztinių užlaidų, lyg visados švietė saulė, lyg nuo ryto iki vakarui čiulbėjo ka-narka.

Kaimynai, o ypatingai kai-mynės pradėjo kalbėti apie jaunikius. Po Variutės lan-gu su neišvengiamu geraniju, iš po kurios šakelių matėsi gy-vas, gražus veidelis, su biskį vylinomis, biskį čigoniskomis akimis, pradėjo atsirasti skry-

Draugai

Buvo giedri vasaros diena. Nuo augštos žaliuojančios ankrantės, kame sėdėjo, juodu galėjo matyti toli-toli mėlynuojančių jūros plotu. Lengvas popiečio vėjalis siautė, blaškydamas jos geltonų plaukų pluoštelius.

— Kaip gaila, — tarė jis, — kad mudu niekad negaliva būti draugai!

— Kaip tai, argi mudu nesava draugai? — atsiliepė ji, lyg nusistebėjus. — Aš bent taip maniau. Juk mudu nesimylėva, — valandikė patylėjęs pridūrė ji, kažiką mąstydamas. — Jis taipgi buvo susimąstęs. Pagalios tarė:

— Aš norėjau pasakyti tik tiek, kad tarp vyro ir moteriškės tikro draugiškumo niekad negali būti.

— Nesuprantu, ką jūs manote... — Eil Vincail.. Matote, jis jau čia.

Ir už ažuolankos pasirodė luotelis, tyliai čiuoždamas vaikiu vandens paviršiu. Ji žvilgtelėjo luotelio linkui. Vincas buvo jos vyras. Ji laukė jo visą dieną.

— Taip, tai jies. Tai Vincas! Ve, velka luotelį krantan. Už valandėlės bus jau čia.

Pasitaisė vėjo kedenamus plaukų pluoštus ir vėl atsuko į savo bendrą.

— Palaukit... ką jūs čia sakėte? Regis, kažiką svarbaus?.. Ak, taip: kad mudu niekad negalėsiva būti draugai. Bet gi mudu esava draugai.

— Ne tokie, kaip aš manau. Ne tokie draugai, kaip, pavyzdžiui, aš ir Vincas. Matote, del kurių-ne-kurių priežasčių, toks dalykas tarp vyro ir moteriškės visai negalimas. Tatoi labai keista, ar ne? Jūs turite tokių ypatybių... taip daug malonių man ypatybių, kad... jeigu tik jūs nebutute moteriškė, tai mudu galėtuvu būti geriausi, nuoširdžiausi draugai.

— Tai kas gi tam kliudo? Kai del manęs, tai aš visados laikiau jus geriausiu savo draugu.

— Ak, jūs taip sau tik įsivaizdinote, ale taip visai nėra ir negal but. Matote, tarp mūsų viejų labai didelis skirtumas. Jūs — moteriškė, o aš — vyras. Iš to jau neištruksi. O jei aš visai to nežūrėčiau... jeigu aš mėginčiau būti jūsų draugu, tai—atsitiktų tai, ko tokiais atvejais nebegalima išvengti, būtent, pasibaigtų tuo, kad aš... — Kuogi pasibaigtų? — Kad aš pradėčiau jus mylėti!

— Iš kur jūs tatoi žinote? Jis paėmė jos ranką. — Delfo, kad aš jau tatoi mėignau—atsakė jis. — Norėjau būti geriausias jūsų draugas, ir dabar jau visa pabaigta. Atleiskite man, betgi ar aš kaltas? Aš myliu jus!

— Staigu jis apskabino ją ir ėmė bučiuoti. — Nustokit! — sušnabždo ji tytomis. — Vincas ateina. — Vis delto ji nespriešino. Luotelis buvo išvilktas ant kranto. Pakraščiu buvo girdėti žingsniai, žvyrio čiarškėjimas. Sukterėjimo garsas. Ir Vincas buvo jau čia. — O, ir judu berandu! — linksmam šuktelėjo.

Prisiartinio ir, priėjęs prie jos, lengvai pakstelėjo į lupas. Paskui atsigrįžo į jos draugautoją ir paspaudė ranką.

— Eidamas čia, — tarė jis, — aš sau vienas maščiaiu: kaip tai malonu turėti geras draugas.

Žinai, brole, kad tu tai vienuvienas man žmogus pasaulij, su kuriuo aš nesibijau savo šios mergšės vienos palikti. [“Life”]

Mūsų Gyvenimas

Kiekvieną sykį, kada tik maštai apie gyvenimą, darosi liudna ir klaiku.

Ir kas kaltas? Kas kaltas, kad toks mūsų gyvenimas suiręs ir skurdus?

Stai jaunas vargdienis apsi-veda, apsiveda iš kelių pasimatymų, be gilios meilės, net be geros pažinties.

Koks gyvenimas juos laukia?

Jis eina į dirbtuvę, dirba ten sunkiai 10—12 val. į parą, o ji viena sėdi namie ir laukia jo pareinant, kad jis parėjęs prakalbintų ją meiliai, pasidalintų savo mintimis, būtų jos tikru draugu. Bet jis pareina nuvargęs, piktas, kokia tai smarve pasmirde ir vietoj mielaus žodžio, sumurma ką-tai, ar smarkiai sušunka:

— Valgyt! Praeina keli mėnesiai. Jis sunkiai ir ilgas valandas dirba dirbtuvėj, bet uždarbis labai menkas, naminiai rūpesčiai, rūpesčiai apie rytojų, šurkštus nuvargusio darbininko apsiėjimas, nuobodumas — ir jos puikios svajonės apie meilę, gražų ir malonų gyvenimą truksta, susidurusios su plika tikrybe.

Jis nuvargęs, sisierzinęs, ji irgi susierzinus nepasisekimas ir pražuvusia svajone — prasideda barniai, nesutikimai šeimynoje.

Ateina vasara, laikas, kuomet gražioji gamta taip vilioja pas save. Dirbtuvėj taip trošku, norisi važiuoti į laukus, arčiau prie gamtos, pakvėpuoti tyru oru, bet — reikia dirbti, negali gerėti gamta. Ji irgi sėdėdamą troškiam kambarelyj svajoja apie gamtą, kad nors sykį užmiršus visus rūpesčius, ir nors trumpam laikui palikti juos, išvažiuoti kur į žalmus, atsigerti saulės spindulių. Bet abu juos gyvenimas laiko tvirtai pririšęs prie vietos, vieną dirbtuvėj, kitą namuose. Ne del jų teatrai, operos ir kitos gyvenimo grožės ir smagumai. Jiems yra tik žiauri kova už buvį.

Kas kaltas tam? Ar patį žmonės? Ne. Mes negalime kaltinti moteries, nei moteris vyro. Jie abu nekalti.

Kaltas yra kapitalizmas, kuris priverčia už mažą algą dirbti ilgas valandas, sunaikina sveikatą, stumia į skurdą ir atima jiems gyvenimo džiaugsmus.

Mes turime vienytis ir kovoti, kad tą viską pašalinus, kad pašalinus skurdą ir skriaudas. Ir moteris turi dalyvauti toje kovoje ir šviesti savo vaikučius, kad visiems drauge dirbant iškovojuos sau šviesesnę ateitį.

P. Poden.

REDAKCIJOS ATSAKYMAI. Trainaičiui. Vaizdelis silpnas, negalime suvartoti.

Pranui Anui. Mušiuose tarpe rusų ir vokiečių krinta daug žmonių abiejose pusėse; reikią, ir rusai šaudo ne bulvinėmis kulomis. — Austrijos ukrainiečiai turi daugiau laisvės, negu jų viengėnčiai, gyvenantįs po caro valdžia.

A. Booben. Talpiname vieną žinutę, kita pasenusi — netilps.

F. Tverionis. Biauřetis žinia nėra ko; mes patįs žinių nerašome ir talpiname tik tą, kas buna pranešama.

MOTINA

—Cleveland Plain Dealer.

K. K. Apie vakarą jau buvo rašyta. Kita žinia nesvarbi ir neįskaitoma. Reikia rašyti aiškiai ir rašalu, o ne pašėliu.

“Senis. — “Kaip ženytiis” — mums netinka.

Chicagos žinios

KRIAUCIŲ STREIKAS.

Schoenfeld ir Yalter firmos darbininkų streikas dar neužsibaigė. Jau penkis savaitės, kaip darbininkai kovoja su firma, norėdami priversti ją pildyti sutartį, po kuria ji yra pasirašiusi. Firma mažai paisyti streikiurių. Apsistačiusi policija, įveda strekalužius į dirbtuvę ir dirba, kaip kad dirbo ir pirmiaus, nes dabartiniam laikui abelnai yra mažiaus darbo ir tokiu budu firmai streikas mažai kenkia.

Jau kiek sykių buvo kalbama unijos susirinkimuose, kad būtų vengiama streikų bedarbės laikuose, nes tuosyk darbdaviai labiau spiriasi ir tuosyk lengviau yra pakrikdyti darbininkų vienybę.

Bet kiek teko patirti, streikas ilgai nebesitęs, nes jau prasidėjo tarybos, vienok sunku pasakyti, kokiomis sąlygomis bus padaryta sutartis. Koresp.

SLUOTŲ DARBININKŲ STREIKAS.

United States Broom and Brush Co. darbininkai apskelbė streiką, kuris dar tebesitęs.

Kad supažindinus skaitytojus, kokiomis sąlygomis dirba sluoť darbininkai, paduodu keletą skaitlinių iš jų algų. Mergina, kuri siuva šluotas, per savaitę susiuva 105 tuzinus šluotų, gauna mokėti \$3.61.

Kitose dirbtuvėse už tiek darbo yra mokama \$8.92.

Mergina rišėja, suriša į savaitę 48 tuz., moka jai už tą darbą \$3.92.

Kitose dirbtuvėse už tiek darbo mokama \$7.76.

Aišku, kad firma apiplėšia savo darbininkus, neužmokedama jiems už jų darbą ir negalima norėti, kad žmonės būtų užganėdinti tokia mokeskim, kuomet kitur mokama už tą darbą daugiau.

Si firma pirmiaus turėjo kontraktą su Joliet ir Jackson, Mich. kalėjimū užveizdomis ir kaliniai atlikdavo tą darbą daug pigiau.

Sluoť darbininkai atsiūkia į plačiąją visuomenę, kad

juos paremtų ne vien pinigiskai, bet ir pirktų šluotas tik su unijos žyme (label). Šluotos be unijos žymės yra darytos kalėjime arba tokių firmų, kaip ši, kurios darbininkai streikuoja. Korespondentas

14 METŲ MOTINA.

Dar nepilnai 14 metų amžiaus mergaitė, gyvenanti prie Mechanic St., pagimdė kuklį. Tai tur-but jauniausia motina visoj Chicagoj. K. Z.

Keturi lenkai susipjiaustė peiliais, begerdami alų užpakaliniam bute 4325 So. Ashland ave. Vienas, J. Rekta, numirė; jam buvo įsmėigtas peilis ties širdžia. Antras, W. Ksiarek, gali mirti. Du kiti areštuoti.

Viena moteris, Minnie Werner, nunešė dantisui ant 63 gatvės savo dantis pataisyti. Neužilgo po to pas dantis atėjo vagis ir su kitais daiktais pavogė ir tuos dantis. Paskui Englewoodo policija sugavo Walterį Polaskį ir Franką Duraskį, kurie buvo apiplėšę dantisio ofisą. Pas juos rado ir tuos dantis. Minnie Werner pareikalavo algal savo dantų, sakydama, kad ji be dantų budama jau visai išalkus. Policija atidavė jai dantis, bet liepė ateiti dar, kada bus teismas.

ATTAISYMAS.

F. Tverionis praneša, kad neseniai tilpusi “N.” žinulė apie kriaučių firmos Hart, Schaffner & Marx Co. priėmimą darbininkų yra neteisinga. Kompanija nelik nepriėmė naujų darbininkų, bet dagi neturi užtektinai darbo seniems darbininkams ir dirbą tik 3 dienas į savaitę.

SUVAŽINĖJO VAIKĄ.

Vakar vakarop, ant 18-tos ir Union ave. gatvių lietuvio Gulbino automobilium likos suvažinėtas lietuvis vaikas, Pranas Jaras, gyvenantis 724 W. 18-th St. Sunkiai sudaužyta galva. Vaikas paimtas į namus. Gulbi be sąmonės.

PATAISYMAS PRIE PATAISYMO.

Roseland, III. “N.” 59 — 62 num. Onylės Vaikinas ir Senas Roselandietis rašo apie Žilevičiaus ir Kareckaitės vestuves, bet abu neparodo teisybės. M. Kareckaitė yra baigusi paliudijimą iš mokyklos ir dirba ofise už stenografę. Ji daug kuom skiriasi nuo čia augusių lietuvaicių. Jai nerupėjo baltai ir nakties bučikai, bet liuosome laike — pianas ir het. ir anglų literatura. Taipgi ji yra scenos mylėtoja ir dalyvaudavo lošimuose. Ji gerai vartoja lietuvių kalbą ir jos ne-

sigėdija. Už tai ir prigulejo jai vardas inteligentiškos merginos.

Kaslik Žilevičiaus, galiu pastebėti, kad jis net neskaito nei “Draugo” su “Kataliku” ir neturi nei mažiausio supratimo apie darbininkų judėjimą. Yra biznieriur, kun. Serafino geri bernu ir priguli prie “Vyčių.” Kensingtonietis. ...

GERIAUS NEGU DAKTARAI.

Tai ką sako p. Jonas Drahota paduodame čia laiške: “Mano pati sirgdavo visą laiką, bet nuo to laiko, kaip ji pradėjo vartoti Trinerio Karčiojo Vyno Elixirą ji jaučiasi gerai ir yra sveika. Jai Trinerio Karčiojo Vyno Elixiras yra gerasis nešu daktarai. Su pagalba, Jonas Drahota, Sarona, Wis.” Mes labai dėkingi už šitą laišką, prie kurio mes norime pridurti, kad šitas preparatas yra tikra grynas ir kad jis turi geriausias pasekmes daugelyje ligų, kurios galima išgydyti be gydytojo pagalbos. Stai giuose sunegalėjimuose, nuodžius norą valgyti, kliutyse po valgiui, užėjus silpnumui ar širdžiai pykstant, ji reikia vartoti. Gaunamas aptiekose, Chicagoje, III. Vartok Trinerio Limentą nuo visokių skausmų raumenyse ir sunariuose. Kaina 50c.; pasiunčiant 60c.

Ar skaitai “LAISVE”

Jeigu dar neskaitai, tai tuojau užsirašyk arba pareikalauk vieno numerio pažūrėjimui. “Laisvė” yra didžiausias darbininkų laikraštis, nes dabar čia dvigubai padidinta, t. y. 8 puslapių. “Laisvė” išeina 2 sykii per savaitę todėl paduoda naujausias žinias iš viso pasaulio. “Laisvė” telpa daug naudingų straipsnių, eilių, apysakų, juokų ir įvairių patarimų. Apart to, yra įvestas speciališkas skyrius del moterų. “Laisvės” kaina tik \$2.00 metams, sei metų \$1.00. Užsienyj metams 1.00. Nelauk ilgai, nes vėliau kaina rasi bus padidinta. Adresuok šitaip: “LAISVĖ” 183 Roebing st., Brooklyn, N. Y.

Kada jums reikia gerų ir sąžiningai padarytų **Drabužių**

ATEIKITE Į

THE ATLAS CLOTHING

Kampas Blue Island ir 18tos gatvės.
Vyrų puikus siutai nuo \$8.95 iki \$25.00
Vaikų puikus siutai nuo \$2.00 iki \$12.00

Panedėlyj, utarnike, ketverge ir subatoj atdaras iki 9 val. vakare. Serodeje ir pėtnyčioj—iki 6 val. vak. Nedėlioj—iki 12 v. d.

Juozas Blozius, lietuvis pardavėjas. Tel. Canal 3362

Chicago Naujas Išradimas

Nedėlioj, 20 Rugsėjo-Sept., 6 valandą vakare

M. Meldazio svet., 2242 W.23-rd pl. Chicago.

Bus lošta pirmu kartu satyros komedija

“Sugriauta Pilis”

Koncertas. Kanklių orkesra. Du didžiausiu chorū ir žydas iš Peterburgo kuris dainuos lietuviškas dainas. Programe dalyvaus žymiausios teatralės spēkos: Buragas, Širvinskis, Stasionas, Jankauskas ir kiti žymesni artistai—dailininkai. Prie puikios unijos orkestros A. Hermano šokiai, balius, skrajojanti krasa, rožių šokis, žaislai ir kitokios pramojos.

Tą viską rengia L.S.S. 22 kp. Inžanga tik po 25 ir 35c ypatai.

Visus nuoširdžiai užprašo atsilankyti **KOMITETAS.**

Chicagos žinios

ATIDAI CHICAGOS DRAUGIJŲ.

Sioje Nedėlioje, t. y. 20 d. rugsėjo įvyks Chicagos lietuvių priešseiminis seimas, Meldazio svetainėje, 2242 W. 23rd Place, apie 12 valandą po pietų.

Lietuviai! Tas susirinkimas yra labai svarbus. Jame turi dalyvauti kvodidžiausias skaitlius atstovų iš lietuvių draugijų. Geriausiai kad jame dalyvautų ar specialiai atstovai arba draugijų ir kuopų viršinininkai. Šiame seime reikia apkalbėti dausesį dalykų, kuriuos paskui reikės gvildinti pačiame seime, kuris, kaip paskelbta, jau atsibus 1, 2, ir 3 dienas spalio, New Yorke.

Lietuviai! Europos karė naikina mūsų tėvyne. Turime pagalvoti, kaip suteikus jai pagalbą. Todėl ateikite visi beskirtoumo pažvalgų, tikėjimų ir lyčių — visi Chicagos lietuviai į minėtajį susirinkimą.

Chicagos Liet. Draugijų Sąjungos prezidentas, *K. Gugis*. Sekretorius, *J. Hgaudas*.

PASILINKSMINIMO VAKARAS.

Laisvos Jaunuomenės Choras turės draugišką pasilinksmavimo vakarėlį subotą, 19 rugs., Radavičiaus svet., prie 33 gtv.; prasidės 8 valandą vakare.

Vakarėlis rengiamas pamėnėjimui dviejų metų sukakusių nuo susilyrimo Choro. Kadangi rengiamasis apvaikščiojimas neįvyko, nutarė laikyti svetainėje draugišką pasilinksmavimo su programą; programme dalyvaus visi choristai.

Už tai kiekvieno pareiga atsikvylti ir dar atsivesti draugus.

Komitetas.

DRAUGŲ ATIDAI

L. S. S. 4 kp. extra susirinkimas įvyks subotą vakare, 19 rugs., Fellowship svetainėje, 831 W. 33 rd Pl.

Visi kuopos nariai kviečiami atsikvylti, nes yra daug naujų ir nepaprastų reikalų.

I NAUJUS DRAUGUS.

Pasdarbavus darugams, kalbėtojams ir socialistų laikraštijai per Raudonąją Savaitę pasiekė kuoplačiausia praskleisti tarp minios socializmo idėjų. Per tą laiką L. S. S. 4 kuopai buvo prisiųsta daug laišku su klausimais, kada ir kur bus kuopos susirinkimas, kad galėtų likti mus udraugu.

Čia pranešū, kad susirinkimas bus subotą vakare, 19 d. rugsėjo, Fellowship House, 831 W. 33rd Pl.

Tie draugai malonėsite atsikvylti į viršminėtą susirinkimą ir pasilikti mūsų draugais.

L. S. S. 4 kp. Sekr.

ZECERIŲ SUSIRINKIMAS

Panedėlio vakare, paprastoj vietoj bus Liet. Zecerų S—gos Am. susirinkimas.

Kas iš chigicgičių zecerų neatsilankys į susirinkimą ir neužsimokės įstojimo mokesies, tas nebesiskaitys nariu L. S. S. A.

Taipgi nariai aplankys ženklėlius įėjimui baliun.

Pirmininkas.

DRAMOS DRAUGIJŲ SUVAZIAVIMAS

Nedėlioje, 20 diena rugsėjo, Oval. ryto "Aušros" svetainėje 3149 So. Halsted st., Chicago, HI įvyks pirmas visuotinis suvaziavimas Dramatiškų Dr-jų Susivienijimo Chicagoj.

V. Shileika.

Lietuvių "Real Estate"

Jonas Armolas paėmė ant konsideracijos (\$10) Chas. B. Scoville nuosavybę, Albany ave., 25 pėdos į pietus nuo W. 40 place, vakarų frontas, lotas 25 x123. Paimta rugpjūčio 10 d. rekorduota rugsėjo 16 d.

Adomas Vertelka pirkė namus už \$2,800 nuo Juozo Adomaičio šeimos, Auburn ave., 52 pėdos į pietus nuo W. 33 place, vakarų frontas, lotas 25 x130. Pirkta rugsėjo 16 d., rekorduota rugsėjo 17 d.

Juozas Tomasevičius pirkė lotą nuo Bartello už \$315, W. 56 place, 50 pėdų į vakarus nuo Hamlin ave., Šiaurės frontas, lotas 50x124. Pirkta liepos 18 d., rekorduota rugsėjo 17 d.

Antanas Kazlauskas pirkė už \$750 lotą nuo St. Marcinkevičiaus ir Ko., W. 45 place, 274 pėdos į vakarus nuo Western ave., pietų frontas, lotas 50x124. Pirkta gegužės 12 d., rekorduota rugsėjo 17 d.

Reikalingas tinkamas lietuvių pardavėjas, turi būti sugabus pajieškojimui biznio Chicagoj. Kreipkitės prie:

GRIMMER LAND CO.

133 W. Washington st., Room 1007, Chicago, Ill.

ATYDA!

Tamsta galite sulauptyti pinigų pirkdami pas mus

FAMOUS SHOE STORE

3435 SO. HALSTED ST.

Mes užlaikome vien tik geriausį tavorą ir parduodame už žemiausią kainą. Mes pigiausiai parduosime mažų vaikų čėverykus, kurie kaštuoja \$1.50 už 89c. Tas bus tikrai subafoje. Taigi, mamytės, užeikite ir nupirkite vaikams apatuvų ant žiemos. Mes duosime dovany vaikams su kiekviena pora čėveryku.

FAMOUS SHOE STORE

3435 SO HALSTED ST. Chicago, Ill.

Muzikališkųjų Draugijų Atydai

Aš lavinaus muzikoje nuo mažystės. Per 15 metų lankiau muzikos mokyklą. Taigi per tą laiką įgijau daug praktikos muzikoje. Dabar-gi pristatau muziką ant kiekvieno pareikalavimo. Aš taipgi duodu lekcijas ant smuiko. Duodu nuo pat pradžios ir augščiau, kaip kas nori. Galu duoti koncertus su augšto mokslo kompozicijomis, kurias aš žemiaus čia paminėjū:

The Witches Dance. N. Paganini. Op. 8 Fautasie. H. Leonard. Mazurka, De Concert. Ovusun, Musin.

Concert Fc. David. Op. 35 Concert N 22 G. B. Viotti. C. H. De Beriot, Concertus. Concertus, P. Bode. Concertus R. Kreutzer

Sonate, Bach. H. Wieniawsky Concert N 2 Op. H. Wieniawsky Op. 15 Op. 16 Concerto C. Lipinski Op. 21 Op. 64. Concert, F. Mendelsohn. Op. 19 Concert, H. Vieuxtemps. N. 2 Concert. D. Alard.

Mylintieji muzikos mokinties rba draugijas meldžiu kreipties šiuo adr:

J. KETURAKIS, 3200 So. Halsted str., Chicago, Ill. Tel. Drover 2342.

Tel. Belmont 5304

GEO LUKAS
Vyriškų Rubų Siuvėjas
Kiekvienas atsilankęs bus užganėdintas.

3230 Fullerton ave., arti Kedzie

Pajieškau brolio Julijono Kavaliausko, kurs gyvena Grand Rapids, Mich, iš čia išvašiuo į miškus. Jis pats ar kas jį žino malonės pranešti.

Ant. Kavaliauskas
316 Bridge st., N. W. Grand Rapids, Mich.

Clinton & Co. reikalauja lietuviškų agentų. Apsukrus vyrai, kurie turite daug pažįstamų, tuojaus atsišaukite laišku arba ypatingai pas MR. GEORGE WASLOWAS 610 Blue Island ave. R. 425. Chicago, Ill.

Reikalingas tinkamas lietuvių pardavėjas, turi būti sugabus pajieškojimui biznio Chicagoj. Kreipkitės prie:

GRIMMER LAND CO.

133 W. Washington st., Room 1007, Chicago, Ill.

Nuo šiandie esi mano bendru biznyje!

Kaip palikai turtingas? Neišleisdavai visų pinigų, kuriuos uždarbu.

Nei vienas geras biznietis nemis, už savo bendrą tokiu, kurs nemoka branginti pinigų, nes taupymai yra pareidymas atsigarimo, apgalvojimo ir ketų gerų ypalybių. Taipu mas atstoja didelis turtas. Galite pradėti, atdidami nors po truputį. Pradėkite taupymą nuo \$1.00. Mokame 3 nuosimėjus metus.

AMERICAN STATE BANK

Kapitalas, indėliai ir perviršis su viršum \$2,300,000.01
JAN KAREL, Prezidentas. J. F. STEPINA, kasierius.
Kampus Loomis gtv. 1825 Blue Island Avenue,
Atidarytas nuo 8:30 išryto iki 5:30 vak. Paedėlio ir ketvergo vakaraiki 8:30 val.

Viengienčiai!

ATBUSKITE!

Europos karė pažadino mūsų brolius kraujuje, kurie vienijas, kovai už laisvę, kad jau sykį išsiluosavus iš mūsų priešo priešpaudos.

Ką mes čia darome? Nieko arba beveik nieko!

Broliai Lietuviai! Atbuskite!

ir vietoj eiti pirkti pas svetlimtaučius ir krauti jiems turtus, remkite Lietuvišką krautuve.

Mes užlaikome didelį pasirinkimą vyriškų drabužių, overkočių, skrybėlių, kepurių, čėverykų ir visokių vyrų skalbinių.

Mūsų kainos žemesnės kaip kito-se krautuvese. Patarnavimas širdingas ir mandagus. Tėmykit mūsų firmą ir adresą.

The Progress 1165 Milwaukee Ave 1057 Division Street.

ULANAUSKAS ir SOBIECKAS SAVININKAI

Pristato Musiką visokiems rotkalams
Direktorius P. V. Sarpaltis
Brolių Sarpalių Orkestra
Geriausia Lietuviška Orkestra Amerikoje
3259 So. Halsted Street, Chicago, Ill. Tel. Drover 6492

Delko neturėti nuosavaus namo ir šitokių jaučių?

Mės pasiulome specialiašką nupiginiimą ant 30 dienų. Mes esame savininkais 700,000 akrų žemės Wisconsin ir Mich. Mes turime Lieluviu Kolonijas abejuose Valstijose

Parduosime jums 40 akrų žemės už \$500.00, su \$50.00 įmokejimu ir \$5.00 įmonešį išmokejimu. Rašykite arba ateikite į mūsų ofisą.

GRIMMER LAND CO.
133 W. Washington St., Room 1007, Chicago, Ill.

Garsinkitės "Naujienose"

AR TURI RUDENINĘ KEPURĘ?
Jei neturi, tai užėik pas mus. Mes laikome visą liniją naujausios mados žieminių skrybėlių ir kepurių. Mūsų \$2.00 skrybėlės neturi sau lygios. Užėikite persitikrinti.

L. & F. Sankrovos Savininkai.

Tikras Šaltinis Sveikatos

Negaliu valgyti; skauda burną; liežuvis išlizęs, skaudus ir išbertas spuogeliais. Ir burna prikartėjus, atsi-duoda kvapas, veidas išbertas spuogais, negaliu valgyti; pyksta širdis, vėmiu, skrepliuju rytmeciais; jaučiuos sunkumą ant ju; čia rėmto, esu silpnas ir greitai pulsantis, užėina seilectekis ir skreplavimas; negaliu miegoti; po pavalgymu ima snaudulys; kankina diegliai šonuose; gurgimas viduryje; gumbas, negardus skonis burnoje; trumpas kvapas; greitas nuvargimas; plakimas širdies.

Jonai, man labai gailu tavęs, bet nelauk ir neatidėlok ligiaus, rašyk tuojaus laiską reikalaudamas Salutaro pagalbos vaisty. O jeigu nemori rašyti laiška, tai vaizku patsai į Salutaro ofisą.

SALUTARAS CHEMICAL INSTITUTION
4614 So. Wood St., Chicago, Ill.
Telephone Yards 4780.

SAUGUS BANKAS

INSIEIGTA 1879

Nuo savo įsteigimo, STATE BANK OF CHICAGO daug patarnavo žmonėms jų biznio reikaluose, ir šiandie, kaip visados, mielai kiekvienam patarnauja. Kaim rupi saugiai pasidėti pinigus, čia turės geriausių aspergėjimą. Kalba ir lietuviškai.

ŠITO BANKO KAPITALAS YRA DAUGIAU KAIP KETURI MILIONAI DOL.
MOKA 3 PROCENTĄ METAMS

STATE BANK OF CHICAGO
Kampus La Salle ir Washington Sts.

Ką jus manote daryti, ilgiems tamsiems vakarams atejus?

Norint daugiau smagumo turėti tokiomis vakarais, reikia jau dabar pasirupinti geros šviesos. Saugokitės akių paalsinimo, galvos skaudėjimo arba to nuovargio, kuriuos paprastai žmonės kenčia del neatsakomos šviesos namuose.

Neatsakomas žiburys namie esti priežastimi ne vien tik akių pavargimo, bet ir daugelio kitų blogumų. Del negro žiburio žmonės tankiai serga įvairiomis ligomis, viduriaus, nervais. Beto gaisina laiką, gadina upą, o dagi ir geriausius žmogaus troškimus ką gero veikti į niekus paverčia.

Tatai, ar norint ką dirbti, ar pramosos turėti, visupirmiausia reikalinga gera šviesa, be kurios nieko dora nenuveiks. O yra tik vieny-vienas geras žiburys, moksliskai nustatytas. Yra tai taip vadinamas The Amber Glow (Gas Light "Gintarinė Gazo Šviesa").

Nežurnt, kad tai geriausia šviesa, ji yra ir pigiausia. Amber Glow žiburys yra taip pigus, kad jį kiekvienas gali turėti. Be Amber Glow žiburio neturėti but nē vieni namai.

Vienas Amber Glow žiburys pilnai nušviečia dagi didelį kambary, o gazo sudegina tik už keturis centus per penktolika valandų. Amber Glow lempa kaštuoja \$2.25, ir, jeigu kam parankiau, gali išmokeiti tatai per tris sykius, po septyniadsimti centų kartu su gazo bila.

Parašykite mums atvirutę, paduodami tik savo vardą-pavarde ir adresą, o mes pasiūsim žmogų, kurs jims visą tą dalyką parodys namie.

THE PEOPLES GAS LIGHT & COKE COMPANY
Peoples Gas Building Telephone Randolph 4567

